

Drepturile LGBTIQ în UE

Iustina Ionescu, avocat, România

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

1

Subiectele acordate

- Discriminare în funcție de orientarea sexuală
- Intersexualitate și drepturile persoanelor transgender
- Cupluri ale persoanelor de același sex

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

2

Discriminare în funcție de orientarea sexuală

- Directiva 2000/78, Art. 1: Discriminarea pe motive de orientare sexuală în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă în vederea punerii în aplicare, în statele membre, a principiului egalității de tratament.
- Jurisprudență:
  - C-249/96 Grant
  - C-122/99 D and Sweden v. Council
  - C-267/06 Maruko
  - C-147/08 Romer
  - C-81/12 Accept
  - C-267/12 Hay
  - C-507/18 NH v Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI - Rete Lenford
  - C-356/21 TP (în curs de soluționare)

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

3

C-81/12 Accept, 25 aprilie 2013

- “53. ... Articolul 2 alineatul (2) și articolul 10 alineatul (1) din Directiva 2000/78 trebuie să fie interpretate în sensul că faptele de natura celor aflate la originea litigiului principal pot fi calificate drept „fapte care permit prezumția existenței unei discriminări” în ceea ce privește un club de fotbal profesionist în cazul în care declarațiile vizate sunt făcute de o persoană care se prezintă și este percepută în media și în societate ca fiind principalul conducător al acestui club, fără să aibă totuși în mod necesar capacitatea juridică de a angaja clubul sau de a-l reprezenta în materie de recrutare.”
- “59. ...articolul 10 alineatul (1) din Directiva 2000/78 trebuie să fie interpretat în sensul că, în ipoteza în care faptele de natura celor aflate la originea litigiului principal ar fi calificate drept „fapte care permit prezumția existenței unei discriminări” pe motive de orientare sexuală săvârșite cu ocazia recrutării jucătorilor de către un club de fotbal profesionist, sarcina probei, astfel cum este concepută la articolul 10 alineatul (1) din Directiva 2000/78, nu conduce la impunerea unei probe care este imposibil să fie prezentată fără a se aduce atingere dreptului la respectarea vieții private.”

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

4

Homofobia în afara locului de muncă

- [Proceduri de *infringement* împotriva Ungariei și Poloniei](#) cu privire la egalitate și respectarea drepturilor fundamentale, lansate la data de 15 iulie 2021.
- Decizia-cadru a Consiliului nr. 2008/913/JAI/28 nov. 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal
- Directiva 2012/29/EU a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

5

C-267/06 Maruko, 1 aprilie 2008

- “72 Presupunând că instanța de trimitere decide că soții supraviețuitori și partenerii de viață supraviețuitori se află într-o situație asemănătoare în ceea ce privește această pensie de urmaș, o reglementare precum cea în cauză în acțiunea principală trebuie, prin urmare, să fie considerată ca reprezentând o discriminare directă bazată pe orientarea sexuală, în sensul articolului 1 și al articolului 2 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2000/78.”
- “73 Din cele de mai sus rezultă că trebuie să se răspundă la a treia întrebare în sensul că dispozițiile coroborate ale articolelor 1 și 2 din Directiva 2000/78 se opun unei reglementări precum cea în cauză în acțiunea principală, în temeiul căreia, după decesul partenerului de viață, partenerul supraviețuitor nu dobândește o pensie de urmaș echivalentă celei acordate unui soț supraviețuitor, cu toate că, în dreptul național, uniunea consensuală ar plasa persoanele de același sex într-o situație asemănătoare cu aceea a soților în ceea ce privește pensia de urmaș menționată. Instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica dacă un partener de viață supraviețuitor se află într-o situație asemănătoare cu aceea a unui soț beneficiar al pensiei de urmaș prevăzute de sistemul de asigurare profesională administrat de Vddb.

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

6

C-147/08 Romer, 10 mai 2011

- “52 dispozițiile coroborate ale articolelor 1, 2 și 3 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2000/78 se opun unei dispoziții naționale precum articolul 10 alineatul 6 din Prima RGG în temeiul căreia un beneficiar care a încheiat o uniune consensuală încasează o pensie complementară pentru limită de vârstă cu un cuantum inferior celei acordate unui beneficiar căsătorit care nu este separat în mod permanent, în cazul în care
  - – în statul membru în cauză, căsătoria este rezervată unor persoane de sexe diferite și coexistă cu o uniune consensuală precum cea prevăzută de LPartG, care este rezervată persoanelor de același sex, și
  - – există o discriminare directă pe baza orientării sexuale, întrucât, în dreptul național, acest partener de viață se găsește într-o situație juridică și de fapt comparabilă cu cea a unei persoane căsătorite în ceea ce privește pensia respectivă. Aprecierea comparabilității intră în competența instanței de trimitere și trebuie să se concentreze asupra drepturilor și obligațiilor respective ale soților și ale persoanelor care au încheiat o uniune consensuală, astfel cum sunt reglementate acestea în cadrul instituțiilor corespunzătoare, care sunt relevante ținând cont de obiectul și de condițiile de acordare a prestației în cauză.”

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

7

Intersexualitate și drepturile persoanelor transgender

- Dreptul Uniunii în materia egalității de gen
- Jurisprudență:
  - C-13/94 P v S
  - C-117/01 K v B
  - C-423/04 Richards
  - C-451/16 MB
- Posibile spețe în materia recunoașterii de gen în conformitate cu legea: Libertatea de circulație, cetățenia europeană

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

8

C-13/94, P. v. S and Cornwall County Council, 30 aprilie 1996

“20. În consecință, domeniul de aplicare al directivei nu poate fi limitat doar la discriminarea bazată pe faptul că o persoană are un sex sau altul. Având în vedere scopul său și natura drepturilor pe care urmărește să le protejeze, domeniul de aplicare al directivei este, de asemenea, de natură să se aplice discriminării care rezultă, ca în acest caz, din schimbarea de sex a persoanei în cauză.

21. O astfel de discriminare se bazează, în principal, dacă nu exclusiv, pe sexul persoanei în cauză. În cazul în care o persoană este concediată pe motiv că intenționează să se supună sau s-a supus schimbării de sex, aceasta este tratată în mod defavorabil în comparație cu persoanele de sexul cărui se considera că aparține înainte de a se supune schimbării de sex.

22. A tolera o astfel de discriminare ar echivala, în ceea ce privește o astfel de persoană, cu o nerespectare a demnității și a libertății la care aceasta are dreptul și pe care Curtea are datoria de a le proteja.”

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

9

Cupluri ale persoanelor de același sex

- Directiva 2003/38: libertatea de circulație
- Jurisprudență:
  - C-673/16 Coman
  - C-490/20 V.M.A.

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

10

C-673/16 Coman, 5 iunie 2018

“51. ... Într-o situație în care un cetățean al Uniunii a făcut uz de libertatea sa de circulație deplasându-se și locuind efectiv, în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2004/38/CE [...] într-un alt stat membru decât cel a cărui cetățenie o deține și a întemeiat sau a consolidat cu această ocazie o viață de familie cu un resortisant al unui stat terț, de același sex, de care este legat printr-o căsătorie legal încheiată în statul membru gazdă, articolul 21 alineatul (1) TFUE trebuie să fie interpretat în sensul că se opune ca autoritățile competente ale statului membru a cărui cetățenie o deține cetățeanul Uniunii să refuze acordarea unui drept de ședere pe teritoriul acestui stat membru resortisantului menționat, pentru motivul că dreptul statului membru menționat nu prevede căsătoria între persoane de același sex.”

“41 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o restricție privind libera circulație a cetățenilor Uniunii care, precum în cauza principală, este independentă de cetățenia sau naționalitatea persoanelor vizate poate fi justificată dacă este întemeiată pe motive obiective de interes general și dacă este proporțională cu obiectivul urmărit în mod legitim de dreptul național în discuție (a se vedea, în acest sens, hotărârile din 14 oct. 2008, *Grunkin and Paul*, C-353/06, EU:C:2008:559, alin. 29; din 26 feb. 2015, *Martens*, C-359/13, EU:C:2015:118, alin. 34; și din 2 iunie 2016, *Bogendorff von Wolffersdorff*, C-438/14, EU:C:2016:401, alin. 48). De asemenea, rezultă din jurisprudența Curții că o măsură este proporțională atunci când, fiind aptă pentru realizarea obiectivului urmărit, nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (hotărârea din 26 feb. 2015, *Martens*, C-359/13, EU:C:2015:118, alin. 34 și jurisprudența citată).”

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

11

C-490/20 V.M.A., 14 dec. 2021

- “69. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 4 alineatul (2) TUE, articolele 20 și 21 TFUE, precum și articolele 7, 24 și 45 din cartă coroborate cu articolul 4 alineatul (3) din Directiva 2004/38 trebuie interpretate în sensul că, în ceea ce privește un copil minor, cetățean al Uniunii al cărui act de naștere eliberat de autoritățile competente ale statului membru gazdă desemnează ca părinți ai acestuia două persoane de același sex, statul membru al cărui resortisant este acest copil este obligat, pe de o parte, să îi elibereze o carte de identitate sau un pașaport, fără să impună întocmirea prealabilă a unui act de naștere de către autoritățile sale naționale, precum și, pe de altă parte, să recunoască, asemenea oricărui alt stat membru, documentul ce provine de la statul membru gazdă care permite copilului respectiv să își exercite, împreună cu fiecare dintre aceste două persoane, dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre.”

Cu finanțare în cadrul Programului „Drepturi, egalitate și cetățenie 2014-2020” al Comisiei Europene.

12